

Szabó Róbert Csaba

Temetés este tízkor

BOOKART

Csíkszereda, 2011

A könyv megjelenését a Communitas Alapítvány támogatta



Szerkesztette

Láng Zsolt

ISBN 978-606-8351-00-1

© Szabó Róbert Csaba, 2011

© Bookart Kiadó, 2011

Matolcsi víziedző halála

Áztatják visszeres ülepüket a termálban a vénasszonyok, csepeg rájuk a mennyezetről a víz, hideg csókok a forró gőzfelhőben, s ha nincs is éjszaka, a bazin csempézett szélén cuppogó talpak suhanc férfiak közeledtét hirdetik tocsogva.

Nicsak, ki érkezik, Bogár Gyuri, a disznaja, hogy csörtet, mindenkit félrenyom, első kíván lenni. Fogatlan szájukkal kerepelnek rá a nénék a vízből, bugyborékolásuk ott sündörög a levegőben, csak a nehéz pára akaszkodik reá, a víztükör ahogy megkapja, szét is kergeti, hogy hangokra hullik szét a mondatok zöme.

Mi is lenne véle, ha nem ő ugorhatna fejest hamarabb, megütné a guta, toldozzák tovább a jelmezét, és amiképp az összes többi, a mondatok továbbra is darabokra hullanak, s ami mégsem, az meg többszöröződve kínálja a daraboltság érzését, hogy cseng belé az egész fedett medence.

De jönnek is már azok a híres férfiak, Bogár Gyuri legelől, Szabó János utána, egyenként csobbannak a forró vízbe, nagy gatyájuk úszik velük a víz színén, nyomakodnak, rugdossák egymást hadakozva, rángva, a vízből pohárnyit nyelve. Érkeznek a többiek is, katonatársak, cimborák, kocsmatöltelékek, befogott orral ugranak seggest a méteres vízbe, hogy a széleken gubbasztó vénasszonyokat homlokig lepi a medréből kilépni ringó víz, de már senki sem felel.

Másfelől a gőzből kibámuló tántikon kottyánó vízcseppek, ha a hullámzó tükrön csattannának, akkor is ugyanannyi esélyel pályáznának az ázó testek figyelmére. Vízben és a sikamló medenceszélen felszálló szófoszlányok keverednek, a hallból, és hátulról, az öltözőkből betóduló cigarettafüstben a fejüket kapkodó suhancok keresik egymást a vízben pancsolva, nyérítve, sikongva. Egy kitört tetőablakon át tódul befelé a levegő, és a friss levegő jéghideg, vízbe csobbanó test, lassan kiolvadó, kézből kisurranó szappandarabra emlékeztető érzés, nincs köze hozzá senkinek. Hacsak nem a halott úszómester üzeneteként értelmezhető, ami a késő szombat délutáni órában egykori úszóleckékre figyelmeztet. Vannak a teremben mások is, olyanok, akiknek nincs szüksége leckékre, a hallban megváltott jegyeket gyűrögetve, nejlonzatyrokban hozott törülközővel és úszónadrággal lépkednek az öltözők felé. És ellenkezőleg, akik a zuhanyállványok alól kilépve vizesen, a hideg levegőtől reszketve futnak az öltözők felé, hogy mihamarabb magukra vehessék a lecsapódó gőztől nedvesedett ruhájukat, téli kabátot, amit a kinti ruhatárban nem szívesen hagynának, zoknit, vízzel tele-szívott cipőfűzőjú lábbelit, és végre kiázva hazamehessenek. De még előtte a restibe átvezető hosszú és nikotin- meg hűgyszagú aluljárón át, vizes fejjel beugranak egy sörre, vagy ha nincs pénz sörre, csak úgy belépnek megszokásból, és nézik, ahogy a pincérnő fogpiszkálóra szúrt miccset szolgál fel mustárral és kenyérrel, végül a resti kijáratán át távoznak, mint ahogy a fizető vendégek szoktak.

Vagy némelyek az építésben félbehagyott szállodavázakat keresik fel, és addig sündörögnek a nyirkos félhomályban, a cementszagban és az ablak nélküli szobákban, míg rá nem lelnek Pöttyös Esztire, aki aztán kézzel segél rajtok, mást nem enged, és közben lehet figyelni a Mercedesekkel érkező luxusabbját, ahogy szörme télikabátjaikban meg harisnyás lábakon betipeg-

nek a hallba, onnan meg le az öltözőbe, az öltözőből be a zuhanyállványok alá, onnan a vízbe, aminek színét jócskán ellepi addigra a testekről lemálló kosz, szenny, az egész heti levakarahatatlan és most a kitartó gőztől leváló undokság, be lehet csukni hát a szemhéjat.

De figyeljük mégis Hóri Teréz takarítónőt, aki kék vedrével bejön a medence szélére, és kiüríti a tehetős vendégek hamutálját, összegyűjtögeti a csikkeket a lábmosó árokból, aztán örököké a vizet figyelve hátramegy az öltözőkabinok közé, otthagyt bugyikat, elejtett karkötőket, órákat szed össze, és megzavar más üzekedni vágyókat, akik minduntalan a nedves félhomályban esnek egymásnak. Teri angyal, villannak a pucér seggek a fülkék sűrűjében, lenne szíves várni egy kicsit, és a kék veder koppanva landol a betonpadlón, majd a nyirkos huzatban felerősödnek, bár óvatosabbak is egyben a cuppogások, végül elcsendesednek, és csak a medencéből besikoltó hangok maradnak.

Ilyenek, hogy Bogár Gyuri bukott számár, Bogár Gyuri bukott számár.

A halott úszómestert mégsem Hóri Teréz fedezi fel, hanem a szolgálatos bazinpuoló, és rögtön rálökne egy kanálnyi klórt, mert rövidlátó, ha rá nem kiáltanak, hogy hé, állj, az ott egy test, és rögtön híre megy a faluban, hogy hullát találtak, hogy valaki belefűlt a medencébe. Két hétre be is csukatják a közfürdőt, mindenki otthon csutakol, már aki nem szégyelli, főleg a lányok, korúak meg a kamaszfiúk irtóznak ettől, és Pöttyös Eszti is máshová helyezi át székhelyét, följebb kerül a vasúti átjárókhoz egy almafa alá. Ahová viszont jól belátni, úgyhogy nem is megy az üzlete, vagy ha megy, az azért mehet, mert minden bizonnal arrébb hurcolkodnak, a kukoricások után maradt tarlók felé.

Arccal lefelé, csupasz tarkóját mutogatva fekszik a víz alatt a mester, a lefolyórácsba szorult kezével kapaszkodik a medencébe, csakhogy míg víz van rajta, senki észre nem veszi, a legsöté-

tebb zugát választotta a medencének a mester, a kiégett másféle testek alatt a sajátja eggyé válik a csempe zöld lerakódásait összefodrozó hullámverésekkel, gyors fordulások okozta lökésekkel. Próbálják kideríteni, mit is ejthetett le a mester, hogy ott kotorászott a rács körül, de megfejteti aligha tudják. Csak annyinyi bizonyos, Matolcsi halála óta néhányan nem járnak fürdőre, azok között keresik a tettest, terjed el, és így mindenkit ott találni szombatonként, ülnek dermedten a vízben, mintha hulla markolná akármelyik percben bokájukat.

Olyan átlagos nap lehetett az is, mint a többi, a vénasszonyok áztatják a mester tarkója fölött magukat, az öltözőkabinok között áll a bál, megérkeznek Bogár Gyuriék, idétlenkednek a vízben, arra várnak, hogy valami jó bigé is közibük merüljön, utána megjelenik Kincses Erzsi, a mester kedvenc tanítványa, amire hörögve felel a férfinép, leghamarabb Bogár Gyuri, mert az ő rokona. Mit nem képzelt Matolcsi víziedző, fújtat a vízben keringve.

A mester aznap reggel nyolckor kel, különben tornatanár a helyi elemiben, az apósáékat kerülgeti a konyhában, az öreg már be is gyújtott, füstöl a kályha, sistereg a fazékban a víz, amikor a fásládából kizavarja a macskát, pedig az öreg pont azelőtt engedte be, és nekilát reggelizni. Nem állhatja, hogy szőrös jószág nézze evés közben, és ezt már rögtön első héten megmondta, hogy idekerült.

Ácsingózik a téli széllel bélelt időjárás a fürdőbe igyekvők vállán, a szemközti állami szőlőhegyekről csurog alá a hideg meg a zúzmara, a fürdőt kerítő jegenyesor csak győzze felfogni a minduntalan rohamot. Matolcsi, a víziedző vetkőzik egyedül, civilben biológianár, halála előtt fél órával a szélső kabinsor egyikében. A medencében nénék gubbasztanak, bámulják a víz közepét, lesik a túlsó partot, hátha nyílik a bejárati ajtó, mintha az a belépő valaki el is vinné innét őket, úgy várják unalmukban.

Háhiszen senki nem mondta neki, hogy edzősködjön, így járja a faluban halála után pár nappal. Hiába a nagy döbbenet, a résztvét, előkerülnek ilyes szavak is, mintha kenyeret vett volna el bárkitől is a szerencsétlen. Nem kellett ide sose edző, minek az, úszni, a méteres vízben nem fullad meg senki. Lám, ő igen, ő igen, belenyuvadt, forgatják mondókájukat, mint gyomos földet az ekekapa. Hol a gaz, hol a televény kerül fölül, sose egyszerre, és nem is marad nyomában egyenes a talaj.

Pálinkán osztóznak a Csere-tetőn az almafát metsző férfiak, az éles szél ott füttyül az ajkuk és a félliteres üveg szája között, befurakodik ingnyak, bélelt kabátok és hosszúgatyá alá is, ha nem ügyelnek rá. Veres mindegyiknek az arca, az istentől hátrahagyott helyet szemlélik, hiába láttak itt már nyáron nagy mozgolódást, színes asszonykötények lobogását a fasorok között vágató szélcsikók hátán, nehezen mozdul be képzeletük, mert a téli szél mintha sarokba szorítana minden efféle kíséreltet. Bogár Gyurit nem érdekli az időjárás, ki sem áll sorából, vágja a vízhajtásokat, a száraz gallyat, hordja csomóba a maga után hagyott ágakat, pálinkát sem fogad el, mintha estigelé végezni akarna egymaga az egész gosztáttal.

Nicsak, Bogár Gyuri, megszállotta a szentlélek, kiabálják a többiek, hahojj, hagyd a nyavalyába a fákat, de a kiáltozásokra hajtahatatlan Bogár Gyuri, úgy halad előre, hogy háta mögött aprádonként elhal a rikoltozás. Kiér Gyuri a tetőre, ahol a szél legvadabbul birkózik minden útjába akadóval, de legalább másféle hangot nemigen hall, s amit hall, azt is hagyja észrevétlenül a szél prédájának, mert Kincses Erzsike közeledik felé az esztenák irányából. Aztán ennek az egyszál bél leánynak, különben unokahúgának adagolja el cseppenként a fürdőnapot, amikor a vízedző halálát lelte, és lám, igencsak nagy tehertől szabadul mindeközben, mert kétrét görnyedve mered a lány nyakába, ahogy beszél, és alig lesütött fejjel iparkodik vissza-

térni a férfiak körébe, ahogy kiöntötte a lelkét. A lányt sem látni azután sem akkor, sem máskor a rábízott hírekkel, pedig Bogár Gyuri is sokat jár még egy darabig arrafelé, utána ő is eltűnedezik.

Áztatják visszeres ülepüket a vénasszonyok a termálban, derekukat az öblös cső szájához nyomják, csepeg rájuk a mennyezetről a párából hideg csókká dermedő víz, bámulják a kitörött tetőablakon át a szürke, téli eget. A bejárati ajtón párától átítatott értesítő közli a vendégekkel, hogy Matolcsi víziedző eltávozott az élők közül, siratja őt gyászoló családja. De az is már csak fityeg, a ragasztószalag is átnedvesedett, nemsokára le fog hullani, azután rátaposnak vigyázatlanságból, egy cipőtalp behordja a bazin mellé, onnan átfordul a lábmosó árokba. Hóri Teréziától tudjuk, éjszakánként a tetőablakon át Matolcsi víziedző kiabál be, ne úgy tartsd a lábod, fiam, emeld a fejed, vegyél mélyebb levegőt, egyenesebben a karod, tempózz. Hideg, makacs állatok vagytok, nem tanultok, idétlenül és sután mozogtok, amiként a szárazföldön, úgy a vízben is. Elégtelen, osztályismétlő.

Bogár Gyuri bukott számár, Bogár Gyuri bukott számár, és felröhög az osztály, hogy cseng belé az úszómedence fedett csarnoka.

Az álmok nem hazudnak

Ismertem egy embert, Pereszke Viktornak hívták, az ország déli részéből, akinek olyan erősek voltak az álmai, hogy a vele egy házban alvók is valóságosként élték át vele együtt.

Az ország legsötétebb évtizedének utolsó évében egy lakodalomba voltam hivatalos. Akkoriban az ember, főként ha városban élt, és még az üveg tejért is többórás sorokat kellett kiállnia, szívesen tett eleget a vidéki esküvői ünnepségekre való meghívásoknak, mert ott titokban mindig akadt annyi hús, hogy rogyásig rakott asztalokat lehessen elővarázsolni a már falun is egykező örömszülőknek. Egyszer ment férjhez vagy nősült a gyermek, hát kitétek magukért. Eléggé ködös őszi reggel volt, amikor elindultam, azonban ahogy az lenni szokott ilyen reggelek után, dél körül már kitisztult az ég, és pompásan sütött a nap. A zakómat a vállamra csapva sétáltam el a hűgyszagú vonatállomástól a falu kultúrházáig. Az örömapa régi kliensem volt, örömmel fogadott most is, mint minden más alkalommal, ha meglátogattam. Találtam egy félreesőbb asztalt, és ott foglaltam helyet, egy ismerősömmel is találkoztam, aki csakhamar csatlakozott hozzám. A második fogásnál jártunk, amikor az ismerősöm megbökte az oldalamat, és villájával óvatosan, észrevétlenül a terem egyik távoli sarkába bökött. Igen, ott ült Pereszke Viktor, akit eddig csak homályos fotókról és zavaros elbeszélésekből ismer-

tem. Kövér volt, és jókedvű, csirkecombokat ropogtatott, nagy poharakból itta a homoki borokat hozzá.

Aludj velem ma egy házban, Pereszke Viktor, szólítottam meg két tánc között később.

Elvtárs, neked nő kell, nem én, mondta, és odébb állt.

Vannak helyzetek, amikor nem kell semmit sem erőltetni, és az is biztos, hogy aki hisz a véletlenekben, az valamiképpen az eleve elrendeltet sem hagyhatja figyelmen kívül. Valamikor hajnalban ért véget a lakodalom, s mivel abban az órában vonat nemigen közlekedett, az örömapa egyik rokonához irányított. A szállásadóm nem is volt otthon, faluhelyen hajnalban és kora reggel takarítják el az ünnepség nyomait, dugják el a megmaradt ételeket, hogy az még sokáig elég legyen. Elvackoltam magam az egyik szobában.

Ha az ember arra ébred, hogy egy nő térdel az ágya előtt, akkor mi mindenre gondolhat?

És ha a nő bevaccolja magát az ember mellé, ha minden vágyát teljesíti, s ha Pereszke Viktor alszik a másik szobában, akkor vajon mire?

Szóval minden igaz, Pereszke Viktor, kérdeztem meg délben, de akkor a nő már sehol sem volt.

Pereszke Viktor kipihenten, jó kedvvel és frissen lépett ki a szomszéd szobából, begyűrte ingét a nadrágjába, és azt mondta, most már egészen mindegy, elvtárs, egészen mindegy. És hogy nőekkel álmodni annyit tesz, mint a valóságot összezavarni a kitalációval. Vagy valami ilyesmi. Decemberben mindenesetre többet fogok aludni, mint máskor, mondta. Nehéz álmaim lesznek, mondta még, és mosolyogva fogta a kalapját, mint aki valami csínytevésre készül.

Ahogy elcsámpázott, azon kezdtem töprengeni, hogy miféle kuplerájt talál ki ez az ember decemberre, és hogy miféle orgiát rendezhet karácsony előtt egy ilyen istentelen ember, alig tíz

évvel a világvége előtt. Mindenesetre még visszabújtam kicsit, a pokróc alatt, mint egy elmúlófélben lévő álomban, mert még érezni lehetett annak a nőnek a vasszagát, aki Pereszke Viktor álmaiból bújt elő.

Tartalomjegyzék

Matolcsi víziedző halála	5
Az álmok nem hazudnak	11
Temetés este tízkor	15
Konkrét kísérlet egy szabadság megvalósítására	31
Alakváltók	33
Változatok életre és halálra	39
Mint egy lámpa, gyúlt ki elméjében	41
Már nem kívánjuk megosztani	49
Kiszáradás	53
Faluregény	63
Akit elfelejtettek, az ér a legtöbbet	69
Lovak indulnak a Stephansdomnál	75
Lelkiismeretünk bekötő útjain	77
A szabadság készülékével a hátamon megyek át	87
Az emberevők	91
Fabula a hosszan tartó szerelemről	101
A Színjátszókör-rejtély	103
Mit nézel	115
A szerelmi szál	129
Jób lánya	135
Mit tud a természet	139
Arész kutyái	145
A bölényvadász	153
Niki vakbele	159
A teremtés hatodik estéje	161

A kiadásért felel a Bookart Kiadó igazgatója
Megjelent 10½ ív terjedelemben
Arno betűtípussal szedve
Borítóterv Birtalan Kölk Zsolt
Korrektúra Mihály Emőke
Tördelés Csomortáni Hunor
Műszaki vezető Császár Csilla
Készült a csíkszeredai Alutus Rt. nyomdájában
Felelős vezető Hajdú Áron igazgató